

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO FINANSIJA-FINACIJA
FINANSIJSKA-FINACIJSKA POLICIJA
SARAJEVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
ФИНАНСИЈСКА ПОЛИЦИЈА
САРАЈЕВО

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
MINISTRY OF FINANCE OF THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
FINANCE POLICE
SARAJEVO

SMJERNICE

ZA USKLAĐIVANJE POSLOVANJA MJENJAČA SA STANDARDIMA ZA SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA I
FINANSIRANJA TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI I PRAĆENJE USKLAĐENOSTI SA CILJANIM FINANSIJSKIM
SANKCIJAMA

Januar 2026. godine

Sadržaj

1. Uvod	5
2. Svrha Smjernica	7
3. Koncept pranja novca	7
3.1. Predikatno djelo	8
3.2. Faze pranja novca	8
4. Koncept finansiranja terorističkih aktivnosti i finansiranja ilegalnih organizacija	8
5. Relevantno zakonodavstvo	9
6. Nadzorni organi za ovlaštene mjenjače	9
7. Finansijsko obavještajno odjeljenje (FOO)	9
8. Međunarodne organizacije	10
9. Obaveze i dužnosti mjenjača	11
9.1. Identifikacija, procjena i razumijevanje rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti	11
9.2. Identifikacija i procjena rizika	12
9.3. Moderne tehnike	13
9.4. Smanjenje rizika	14
9.5. Uspostavljanje internih politika, kontrola i procedura za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti	14
10. Koncept identifikacije i praćenja (Due Diligence)	14
10.1. Mjere procjene klijenata	15
10.2. Pojačane mjere identifikacije i praćenja	16
10.3. Pojednostavljene mjere identifikacije i praćenja	18
10.4. Stalno praćenje tokom poslovnog odnosa	19
11. Angažman službenika za usklađenost (ovlašteno lice)	19
11.1. Zadaci ovlaštenog lica	20
11.2. Ostale obaveze	20
12. Izvještaji o sumnjivim transakcijama	21
12.1. Odgovornost za izvještavanje	22
12.2. Vrijeme izvještavanja	22
12.3. Rukovanje transakcijama nakon podnošenja izvještaja o sumnjivoj transakciji	22
13. Zahtjevi za nove tehnike	22
14. Vođenje evidencije	23
14.1. Period vođenja evidencije	23
14.2. Omogućavanje informacija i zapisa	23
15. Obuka i podizanje svijesti	23
16. Ciljane finansijske sankcije (TFS) – Obaveze mjenjača	24

<u>16.1. Uvod</u>	24
<u>16.2. Izvori koje mjenjači moraju koristiti</u>	24
<u>16.3. Obaveze mjenjača u vezi TFS.....</u>	24
<u>16.4. Veza sa AML obavezama</u>	25
<u>16.5. Praktični primjeri.....</u>	25
<u>16.6. Izvještavanje.....</u>	25
<u>17. Gdje dobiti pomoć ili dodatne informacije.....</u>	26

Ove Smjernice donosi glavni inspektor Finansijske-Financijske policije Federacije BiH, na osnovu ovlaštenja iz člana 60. stav 4. i 66. stav 1. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 35/05), člana 5. Zakona o Finansijskoj-Financijskoj policiji Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 2/95), člana 12. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Finansijske-Financijske policije Federacije BiH, broj: 03-02-6134/12 od 26.03.2013. godine i Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Finansijske-Financijske policije Federacije BiH, broj: 03-02-4-3639-5/20 od 01.10.2021. godine, člana 101. stav 2. Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ("Službeni glasnik BiH", broj: 13/24) i Odluke o upravljanju rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 79/24).

1. Uvod

Zakon o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti¹ (u daljnjem tekstu Zakon), uređuje mjere, radnje i postupke za sprječavanje i otkrivanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u Bosni i Hercegovini. Zakon obavezuje subjekte iz finansijskog i nefinansijskog sektora da provode odgovarajuće mjere utemeljene na procjeni rizika. Usklađen je sa relevantnim direktivama i uredbama Evropske unije, s ciljem jačanja integriteta i sigurnosti finansijskog sistema. Posebna pažnja posvećena je obaveznom identifikovanju i praćenju klijenata, vođenju evidencija i prijavljivanju sumnjivih aktivnosti. Pored finansijskih institucija, zakon jasno definiše i obaveze notara, advokata, trgovaca nekretninama i dr.

Obveznici moraju izraditi vlastitu procjenu rizika koja uključuje faktore vezane za klijente, države, proizvode, usluge i kanale distribucije. Također su dužni izraditi interne politike i procedure za sprječavanje i otkrivanje pranja novca i finansiranja terorizma. Svi obveznici su dužni imenovati ovlašteno lice i njegovog zamjenika za SPN/FT obaveze. Obveznici moraju voditi evidencije i čuvati podatke najmanje deset godina. Također moraju vršiti redovnu edukaciju zaposlenih o obavezama iz Zakona. Prilikom transakcija iznad 30.000 KM, ili prijenosa novca iznad 2.000 KM, mjere identifikacije i praćenja su obavezne bez obzira na prirodu odnosa i te transakcije moraju biti prijavljene. Mjenjač prilikom vršenja povremenih transakcija u iznosu koji prelazi 1.000 KM, bez obzira na to da li je riječ o jednoj ili više međusobno povezanih transakcija, obavezan je vršiti mjere identifikacije i praćenja, dok je za sve transakcije, bez obzira na iznos, obavezan provoditi mjere identifikacije. Sumnjive transakcije moraju odmah biti prijavljene Finansijsko-obavještajnom odjelu bez obzira na iznos. Gotovinske i povezane gotovinske transakcije čija vrijednost iznosi ili prelazi sumu u iznosu ili protivvrijednosti od 30.000 KM, također moraju biti prijavljene, kao i transakcije u tom iznosu ili protivvrijednosti s fizičkim i pravnim licima koja se nalaze u zemljama ili imaju sjedište u zemljama s liste zemalja iz člana 86. stav (1) tačka a) i b) Zakona. Na kraju, obveznici moraju uskladiti svoje postupanje sa procjenom nacionalnih rizika koju izrađuje Stalno koordinaciono tijelo.

Očekuje se da primjena ovog Zakona značajno unaprijedi sposobnost države da otkrije i spriječi pranje novca i finansiranje terorizma. Povećat će se transparentnost finansijskih i nefinansijskih transakcija i smanjiti mogućnosti zloupotrebe profesionalnih usluga. Implementacija Zakona trebala bi poboljšati međunarodni rejting Bosne i Hercegovine u pogledu usklađenosti sa FATF standardima. Ojačat će se povjerenje domaćih i stranih investitora u pravni i finansijski sistem zemlje. Dugoročno, Zakon će doprinijeti stabilnosti, sigurnosti i održivom ekonomskom razvoju Bosne i Hercegovine.

Članom 101. stav 2. Zakona propisano je da nadzorni organi u skladu sa svojim nadležnostima mogu, samostalno ili u saradnji s drugim nadležnim organima, davati preporuke ili smjernice za primjenu ovog zakona i propisa donesenih na osnovu njega.

Finansijska-Financijska policija Federacije BiH (u daljnjem tekstu Finansijska policija), kao nadzorni organ iz člana 93. stav 1. tačka b) Zakona, ovlaštena je da nadzire i osigurava usklađenost djelatnosti

¹ (Službeni glasnik BiH, broj: 13/24)

mjenjača, kao obveznika provođenja mjera iz člana 5. stav 1. tačka e) Zakona, sa standardima za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i za praćenje usklađenosti sa ciljanim finansijskim sankcijama.

Zadatak nadzornih organa je da osiguraju da se finansijske institucije, kao i drugi nefinansijski pravni subjekti i profesionalne djelatnosti koje su obveznici provođenja mjera, pridržavaju svojih obaveza u vezi sa sprječavanjem pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti te širenja oružja za masovno uništenje. Odgovornosti Finansijske policije kao nadzornog organa, obuhvataju provođenje različitih aktivnosti i mjera iz njene nadležnosti, a koje se ogledaju u djelotvornom praćenju i inspekcijskom nadzoru usklađenosti poslovanja mjenjača sa standardima za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i za praćenje usklađenosti sa ciljanim finansijskim sankcijama. Navedenim aktivnostima i mjerama potrebno je osigurati efikasnu primjenu Zakona i Odluke i Smjernica o ciljanim finansijskim sankcijama kod mjenjača, kao obveznika provođenja mjera, a to podrazumijeva proaktivan pristup vršenju inspekcijskog nadzora i provedbi relevantnih propisa i smjernica, kako je predviđeno pravnim okvirom.

Finansijska policija vrši inspekcijski nadzor, prilagođavajući svoje postupanje okolnostima odnosno stepenu provođenja mjera, radnji i postupaka za sprječavanje i otkrivanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i provođenja ciljanih finansijskih sankcija odnosno procjeni rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti kod mjenjača, kao obveznika provođenja mjera, a koje su podložne stalnim promjenama.

Inspekcijski nadzor je proces provjere da li mjenjači preduzimaju mjere, radnje i postupke za sprječavanje i otkrivanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i finansiranja širenja oružja za masovno uništenje prije, u toku i nakon vršenja transakcije ili uspostave i trajanja poslovnog odnosa i da li se pridržavaju Smjernica za provođenje Odluke o načinu provođenja ciljanih finansijskih sankcija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda povezanih s finansiranjem terorizma i finansiranjem širenja oružja za masovno uništenje.

Primjenom pristupa nadzora zasnovanog na procjeni rizika, Uputstvom za obavljanje nadzora usklađenosti poslovanja mjenjača sa standardima za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i praćenje usklađenosti sa ciljanim finansijskim sankcijama, obrađuje se utvrđivanje, prijavljivanje i rješavanje pitanja koja se javljaju kod subjekata, obveznika provođenja mjera, odnosno u sektoru kao cjelini. Nadzor zasnovan na riziku podrazumijeva sagledavanje načina na koje problemi u datom subjektu ili sektoru utiču na prirodu ili stepen rizika, usmjeravajući tako inspekcijski nadzor na one mjenjače, odnosno oblasti u istima koje su izložene većem riziku. Takav pristup smanjuje mogućnost ometanja poslovanja i optimizira upotrebu resursa.

Ključno za navedeni proces je utvrditi da li u subjektima obveznicima vlada okruženje koje omogućava djelotvorne interne kontrole u vezi sa provođenjem mjera, radnji i postupaka za sprječavanje i otkrivanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i ciljanim finansijskim sankcijama. To okruženje podrazumijeva dobro razrađene politike i procedure odobrene na najvišem nivou i shvaćene na pravilan način od strane relevantnog osoblja te praćene odgovarajućom edukacijom. Funkcije u organizacionoj strukturi subjekta obveznika trebaju biti jasno dodijeljene i podlijeagati efektivnim internim kontrolama i sveobuhvatnim internim revizijama.

Pravilno shvatanje menadžmenta subjekata obveznika o usklađenosti, jednako je važno kao i postojanje sistema za utvrđivanje rizika povezanih sa pranjem novca i finansiranjem terorističkih aktivnosti i ciljanim finansijskim sankcijama.

Finansijska policija na osnovu informacija o profilu rizika subjekta obveznika u vezi sa pranjem novca i finansiranjem terorističkih aktivnosti i ciljanim finansijskim sankcijama donosi plan i ciklus inspekcijskog nadzora za svakog obveznika pojedinačno. To podrazumijeva i efikasno raspoređivanje resursa za vršenje inspekcijskog nadzora. Planovi nadzora zasnovani na riziku definišu vrstu, intenzitet i učestalost inspekcijskog nadzora. Periodična revizija profila rizika subjekta obveznika ima značajnu

ulogu, posebno kada se radi o velikim promjena u rukovodnoj strukturi ili poslovanju subjekta obveznika.

S ciljem provođenja mjera iz Zakona, donose se ove Smjernice kao upute i preporuke za pravilno razumijevanje uloge i obaveza mjenjača i banaka sa kojima isti imaju zaključene ugovore o obavljanju mjenjačkih poslova, u sistemu sprječavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i proliferacije oružja za masovno uništenje.

Svrha Smjernica je da jasno i praktično objasni kako mjenjači mogu ispuniti svoje obaveze u skladu sa Zakonom o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Vodič pruža konkretne upute za identifikaciju i verifikaciju klijenata, procjenu rizika, praćenje transakcija i prijavljivanje sumnjivih aktivnosti. Cilj je povećati razumijevanje zakonskih zahtjeva i omogućiti obveznicima da ih dosljedno primjenjuju u svakodnevnom radu. Smjernice također olakšavaju primjenu principa procjene rizika na način prilagođen veličini i prirodi poslovanja ove profesije. Kroz praktične primjere i smjernice, kao i indikatore sumnjivih transakcija, ovaj dokument doprinosi jačanju prevencije zloupotrebe mjenjača za potrebe pranja novca i finansiranja terorizma.

2. Svrha Smjernica

Ove Smjernice namijenjene su za ovlaštene mjenjače koji su obveznici provođenja mjera i postupaka iz Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti² (u daljnjem tekstu Zakon), a imaju za cilj:

1. Osigurati poštivanje Zakona i propisa donesenih na osnovu njega;
2. Zaštititi mjenjače od korištenja njihovih usluga za krivična djela pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;
3. Identifikovati osnovne dužnosti i obaveze mjenjača u skladu sa Zakonom i propisima donesenim na osnovu njega;
4. Ilustrovati modalitete izvještavanja i mehanizam za prijavljivanje sumnjivih transakcija ili sumnjivih aktivnosti;
5. Promovisati i štititi kredibilitet i integritet finansijskog sistema države, i
6. Objasniti metode za identifikaciju, procjenu i ublažavanje rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

3. Koncept pranja novca

Pod pranjem novca u smislu Zakona smatra se:

- a) zamjena ili prijenos imovine, kada se zna da je imovina stečena kriminalnim aktivnostima ili učešćem u takvoj aktivnosti, a s ciljem prikrivanja ili zataškavanja nezakonitog porijekla imovine ili pružanja pomoći nekom licu koje je umiješano u takve aktivnosti radi izbjegavanja pravnih posljedica počinjenih radnji tog lica;
- b) prikrivanje ili zataškavanje prave prirode, izvora, mjesta porijekla, raspolaganja, kretanja, prava povezanih sa vlasništvom ili vlasništva nad imovinom kada se zna da je ta imovina stečena kriminalnim aktivnostima ili činom učešća u takvim aktivnostima;
- c) sticanje, posjedovanje ili korištenje imovine ako se zna u vrijeme prijema da je ta imovina stečena kriminalnom aktivnošću ili učešćem u takvoj aktivnosti;
- d) učešće, udruživanje radi izvršenja, pokušaj izvršenja, pomaganje, podsticanje, olakšavanja i davanja savjeta pri izvršenju bilo koje od navedenih radnji u tač. a), b) i c) ovog stava.³

² (Službeni glasnik BiH, broj: 13/24)

³ Član 3. stav (1) Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (Službeni glasnik BiH, broj: 13/24)

3.1. Predikatno djelo

Zakon definiše predikatno djelo kao "krivično djelo čijim počinjenjem je pribavljena imovinska korist koja može biti predmet krivičnog djela pranja novca".

Pranjem novca smatrat će se i kada su radnje, kojima je stečena imovina koja je predmet pranja novca, izvršene na teritoriji druge države.

3.2. Faze pranja novca:

Proces pranja novca najčešće se odvija u tri ključne faze:

1. Plasman,
2. Prikrivanje i maskiranje, i
3. Integracija.

Jednostavan opis ovih faza je dat u nastavku:

1. **Plasman:** Upotreba nedozvoljenih sredstava nakon podjele na male iznose u legalnim investicionim projektima. Perač novca nezakonito stečenu imovinu plasira u službene finansijske i bankarske institucije na način koji ne skreće pažnju. Plasman se odvija deponovanjem prljavog novca u bankama ili finansijskim institucijama, mijenjanjem deviza, podjelom sredstava na male iznose i njihovim deponovanjem u bankama, plaćanjem legalnih kredita pomoću opranih sredstava ili fizičkim prekograničnim transportom gotovine;
2. **Prikrivanje:** Ova faza ima za cilj prikriti nezakonito porijeklo sredstava položenih u bankama i držati sumnje podalje od njihovog nezakonitog izvora kako bi se otežalo njihovo praćenje, na primjer putem transfera među računima ili povezivanja sredstava preko skupa računa u različitim dijelovima svijeta, prijenosa novca iz institucije u drugu ili na više računa u istoj instituciji, ulaganjem sredstava životnog osiguranja u dionice ili zamjenama sredstava za životno osiguranje ili proizvodima za osiguranje života, čekovi, ulaganja u nekretnine i druge legitimne poslove ili korištenje fiktivnih kompanija za skrivanje krajnjeg stvarnog vlasnika ili imovine;
3. **Integracija:** Ova faza ima za cilj da ubrizgava, legitimiše i integriše oprana sredstva u nacionalnu ili međunarodnu ekonomiju, u vidu direktnih investicija u nekretnine ili druga dobra kao što su antikviteti i vrijedni predmeti ili sticanje udjela u kompanijama ili njihovo ulaganje na berzi, itd.

4. Koncept finansiranja terorističkih aktivnosti i finansiranja ilegalnih organizacija

Pod finansiranjem terorističkih aktivnosti u smislu Zakona smatra se:

- a) osiguravanje ili prikupljanje novčanih sredstava ili druge imovine, bez obzira da li potiče iz legalnih ili nelegalnih izvora, na bilo koji način, direktno ili indirektno, s namjerom da bude upotrijebljena ili sa znanjem da će biti upotrijebljena, u potpunosti ili djelimično, od strane terorista ili terorističke organizacije u bilo koju svrhu, što uključuje i počinjenje terorističkog krivičnog djela, ili od strane lica koja finansiraju terorizam u skladu sa krivičnim zakonodavstvom u BiH;
- b) pokušaj, saučesništvo, podstrekavanje, pomaganje, organiziranje ili usmjeravanje drugih u aktivnostima iz tačke a) ovog stava, bez obzira da li je teroristički akt izvršen i da li je imovina korištena za izvršavanje terorističkog akta.

Teroristički akt u smislu Zakona podrazumijeva radnje predviđene krivičnim zakonodavstvom u BiH.

Izrazom terorista Zakon označava svako fizičko lice koje:

- a) izvrši ili pokuša da izvrši, teroristički akt bilo kakvim sredstvom, neposredno ili posredno, nezakonito i s predumišljajem;
- b) učestvuje kao saučesnik u terorističkom aktu;
- c) organizuje ili podstiče druge na izvršenje terorističkog akta; ili

- d) doprinosi tome da grupa lica koja djeluju sa zajedničkim ciljem izvrši teroristički akt, a taj doprinos pruža svjesno, radi pomaganja u izvršenju terorističkog akta ili uz svijest o namjeri te grupe da izvrši teroristički akt.

Teroristička organizacija u smislu Zakona označava svaku grupu terorista koja:

- a) izvrši ili pokuša da izvrši teroristički akt bilo kakvim sredstvom, neposredno ili posredno, nezakonito i s predumišljajem;
- b) učestvuje kao saučesnik u terorističkom aktu;
- c) organizuje ili podstiče druge da izvrše teroristički akt; ili
- d) doprinosi tome da grupa lica koja ima zajednički cilj izvrši teroristički akt.⁴

5. Relevantno zakonodavstvo

1. Zakon o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ("Službeni glasnik BiH", broj: 13/24);
2. Zakon o državnoj agenciji za istrage i zaštitu ("Službeni glasnik BiH", broj: 27/2004, 63/2004, 35/2005, 49/2009 i 40/2012);
3. Pravilnik o provođenju Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, ("Službeni glasnik BiH", broj: 41/15 i 24/23).⁵
4. Odluka o upravljanju rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 79/24).
5. Odluka o načinu provođenja ciljanih finansijskih sankcija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda povezanih s finansiranjem terorizma i finansiranjem širenja oružja za masovno uništenje ("Službeni glasnik BiH", broj: 18/24),
6. Smjernice za provođenje Odluke o načinu provođenja ciljanih finansijskih sankcija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda povezanih s finansiranjem terorizma i finansiranjem širenja oružja za masovno uništenje (Smjernice su objavljene na internet stranici Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine 27. 02. 2024. godine),
7. Zakon o primjeni određenih privremenih mjera radi efikasne provedbe mandata Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, te drugih međunarodnih restriktivnih mjera ("Službeni glasnik BiH", broj: 25/06),

6. Nadzorni organi za ovlaštene mjenjače

Članom 93. stav (1) tačka b) Zakona propisano je da nadzor nad radom ovlaštenih mjenjača prilikom obavljanja poslova iz člana 5. stav (1) tačka e) Zakona vrši Finansijska policija FBiH (Devizni inspektorat)

a Agencija za bankarstvo FBiH posredno preko banaka. Kao nadzorni organ, Finansijska policija ovlaštena je da nadzire i osigurava usklađenost djelatnosti mjenjača, kao obveznika provođenja mjera, sa standardima za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i za praćenje usklađenosti sa ciljanim finansijskim sankcijama.

7. Finansijsko-obavještajno odjeljenje (FOO)

U skladu sa članom 62. i 63. Zakona, Finansijsko-obavještajni odjel (FOO) obavlja poslove koji se odnose na sprječavanje, analiziranje, istraživanje i otkrivanje i borbu protiv pranja novca, povezanih predikatnih krivičnih djela i finansiranja terorističkih aktivnosti, promovisanje saradnje između nadležnih organa BiH, FBiH, RS-a i BDBiH u oblasti sprječavanja pranja novca, povezanih predikatnih krivičnih djela, finansiranja terorističkih aktivnosti i finansiranja širenja oružja za masovno uništenje, kao i na promovisanje saradnje i razmjene informacija s nadležnim organima drugih država i međunarodnih organizacija zaduženih za sprječavanje pranja novca, povezanih predikatnih krivičnih djela i finansiranja

⁴ Član 3. stav (3) Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (Službeni glasnik BiH, broj: 13/24)

⁵ U vrijeme izrade ovog dokumenta novi Pravilnik o provođenju Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti još nije bio donesen.

terorističkih aktivnosti, u skladu s odredbama Zakona o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i drugih zakona.

FOO je centralna finansijsko - obavještajna jedinica koja prima, sakuplja, evidentira, analizira, istražuje i proslijeđuje rezultate analiza i/ili istraga, podatke, informacije i dokumentaciju vezane za pranje novca, povezana predikatna krivična djela i finansiranje terorističkih aktivnosti i koja je, u skladu s odredbama Zakona o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, uspostavljena kao osnovna organizaciona jedinica u sastavu Državne agencije za istrage i zaštitu.

FOO, u skladu sa stavom (1) ovog člana Zakona, samostalno i operativno nezavisno obavlja poslove propisane ovim Zakonom u okviru čega:

- a) slobodno ispunjava svoje funkcije, uključujući samostalno odlučivanje u vezi sa primanjem, sakupljanjem, evidentiranjem, analiziranjem i proslijeđivanjem rezultata svojih analiza, istraga i specifičnih informacija, podataka i dokumentacije nadležnim organima u BiH i nadležnim organima drugih država i međunarodnim organizacijama zaduženim za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;
- b) ima odvojene ključne funkcije od funkcija koje obavljaju druge organizacione jedinice Državne agencije za istrage i zaštitu, uključujući i ograničavanje pristupa podacima i informacijama smještenim u AMLS-u;
- c) za obavljanje poslova propisanih ovim zakonom FOO-u se u okviru Državne agencije za istrage i zaštitu osiguravaju odgovarajući kadrovski kapaciteti, informatička i tehnička opremljenost;
- d) kada je potrebno FOO-u se za obavljanje poslova propisanih ovim zakonom pruža podrška od strane drugih organizacionih jedinica Državne agencije za istrage i zaštitu;
- e) obavlja poslove propisane ovim Zakonom bez neprimjerenog političkog uticaja ili uticaja privatnog sektora ili ometanja od istih.

U okviru analitičke funkcije, FOO koristi podatke, informacije i dokumentaciju primljenu i prikupljenu u skladu sa ovim zakonom za:

- a) obavljanje operativne analize koja je usmjerena na individualne slučajeve i posebne ciljeve, konkretne aktivnosti ili transakcije, ili na odgovarajuće odabrane informacije ovisno o vrsti i obimu primljene prijave i očekivanoj upotrebi informacija nakon distribucije radi utvrđivanja veza sa pranjem novca, povezanim predikatnim krivičnim djelima i finansiranjem terorističkih aktivnosti;
- b) obavljanje strateških analiza usmjerenih na određivanje tipologija, pojavnih oblika, trendova i ustaljenih načina u pogledu pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

8. Međunarodne organizacije

Mnoge međunarodne organizacije se suočavaju i bore protiv zločina pranja novca, finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje. To uključuje:

- Radna grupa za finansijsku akciju (FATF).
- Međunarodni monetarni fond (MMF)
- Međunarodna organizacija kriminalne policije (Interpol).
- Komitet eksperata za evaluaciju mjera za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti - (MONEYVAL).
- Ujedinjene nacije (UN).

BiH je član ili strana mnogih od ovih organizacija, a njihovi zahtjevi i preporuke su pokriveni ključnim aspektima Nacionalnog okvira za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

9. Obaveze i dužnosti mjenjača

Mjenjači treba da implementiraju sve odredbe i obaveze propisane Zakonom. Takve obaveze uključuju:

1. Identifikovanje, procjena i razumijevanje rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;
2. Uspostavljanje odgovarajućih politika i kontrola za ublažavanje i obuzdavanje rizika;
3. Preduzimanje mjera due diligence-a;
4. Imenovanje službenika za usklađenost;
5. Prijavljivanje sumnjivih transakcija;
6. Zahtjevi za modernu tehniku;
7. Vođenje evidencije;
8. Obuka i podizanje svijesti;
9. Ciljane finansijske sankcije.

9.1. Identifikacija, procjena i razumijevanje rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti

Mjenjači treba da identifikuju, procijene i dokumentuju rizike od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, pod uslovom da se procjena rizika i relevantne informacije ažuriraju na periodičnoj osnovi.

Mjenjači, u postupku identifikacije, procjene i upravljanja rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, dužni su pridržavati se Odluke o upravljanju rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, donesenom od strane Agencije za bankarstvo Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 79/24), budući da Agencija za bankarstvo FBiH, u skladu sa članom 93. stav (1) tačka b) Zakona, nadzire rad mjenjača posredno preko banaka.

Mjenjači također treba da dostave izvještaj o procjeni rizika i relevantne informacije nadzornom organu, po službenoj dužnosti i na zahtjev. Proces procjene rizika mora biti srazmjeran prirodi i veličini poslovanja mjenjača.

Ovlašteni mjenjač je dužan da svoju procjenu rizika usklađuje i s pravilnicima i odlukama, odnosno smjernicama koje donosi nadležni organ, te je dužan uzeti u obzir i procjenu rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u BiH.

Procjena rizika pomaže mjenjačima da raspodijele resurse na efikasan i djelotvoran način, identifikuju nedostatke i mogućnosti za poboljšanje svojih politika, kontrola i procedura u vezi sa suzbijanjem pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, donose interne odluke o njihovoj toleranciji na rizik i usvoje i implementiraju mjere i strategije za ublažavanje rizika.

Koraci uključeni u proces procjene rizika su da se identifikuju inherentni rizici sa kojima se suočava ovlašteni mjenjač u svom poslovanju i da se identifikuje put kako da se takvi rizici efikasno ublaže kroz njihove interne politike, kontrole i procedure.

U slučaju visokih rizika, moraju se primijeniti pojačane mjere srazmjerne rizicima, za njihovo ublažavanje. U slučaju niskih rizika, mjenjač može preduzeti palijativne mjere za upravljanje i ublažavanje rizika. Ovlašteni mjenjač, međutim, ne smije preduzimati palijativne mjere ako postoji sumnja na pranje novca i finansiranje terorističkih aktivnosti.

- Mjenjači su u obavezi dostavljati Procjenu rizika (izvještaj o procjeni rizičnog profila mjenjača) Finansijskoj policiji, kao nadležnom nadzornom organu iz člana 93. ovog zakona, najmanje jednom godišnje kada se ista ažurira (Član 10. Zakona);
- Mjenjači su u obavezi dostavljati Liste indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija i Dopune liste Finansijskoj policiji, kao nadležnom nadzornom organu iz člana 93. ovog zakona (Član 57. Zakona);

- Mjenjači su u obavezi godišnje dostavljati popunjene Upitnike o aktivnostima mjenjača na području SPNiFTA i provedbi restriktivnih mjera Finansijskoj policiji, kao nadležnom nadzornom organu iz člana 93. ovog zakona (Član 11. stav 7. Zakona);
- Mjenjači su u obavezi godišnje dostavljati izvještaj ovlaštenog lica o postupanju mjenjača i njegovoj usklađenosti sa zahtjevima za SPNiFTA;
- Mjenjači su dužni u okviru redovnih aktivnosti koje preduzimaju radi efikasnog upravljanja rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje, uspostaviti internu kontrolu obavljanja poslova sprječavanja i otkrivanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje primjerenu veličini i prirodi posla obveznika, i u obavezi su Finansijskoj policiji godišnje dostavljati izvještaj interne kontrole (Član 55. stav 1. Zakona);
- Mjenjači, osim onih sa četiri i manje zaposlenih, koji su u obavezi osigurati provođenje nezavisne interne i eksterne revizije, dužni su najmanje jedanput godišnje osigurati nezavisnu internu i eksternu reviziju procjene adekvatnosti, pouzdanosti i efikasnosti sistema upravljanja rizikom od pranja novca i finansiranja terorizma i širenja oružja za masovno uništenje, koja može biti sastavni dio propisane eksterne revizije, i u obavezi su Finansijskoj policiji godišnje dostavljati izvještaj internog i eksternog revizora (Član 55. stav 2. Zakona);
- Mjenjači su u obavezi godišnje dostavljati izvještaje o provedenim kvartalnim kontrolama od strane banke Finansijskoj policiji, kao nadležnom nadzornom organu iz člana 93. ovog zakona (Član 11. stav 7. Zakona);
- Mjenjači su dužni vršiti identifikaciju klijenata za sve transakcije bez obzira na iznos (član 16. stav 1. Zakona);
- Mjenjači će prilikom provođenja pojednostavljenih mjera identifikacije, zbog niskog stepena rizika, vršiti utvrđivanje identiteta uvidom u identifikacioni dokument i u informacioni sistem unijeti ime, prezime i JMB rezidenta, odnosno ime, prezime, broj putne isprave i državu izdavanja za nerezidenta. U slučajevima provođenja standardnih mjera identifikacije i praćenja, zbog srednjeg stepena rizika, i pojačanih mjera identifikacije i praćenja, zbog visokog stepena rizika, vršiti identifikaciju na način propisan članom 15. Zakona;
- Mjenjači će provoditi mjere identifikacije i praćenja za sve transakcije iznad 1.000 KM (Član 19. Zakona) kao i za transakcije ispod 1.000 KM u slučaju transakcija do graničnih vrijednosti u kratkom vremenskom periodu, od strane istog ili različitih fizičkih lica, kada se osnovano sumnja da se radi o povezanim transakcijama;
- Period praćenja je 30 dana za niskorizične i srednjerizične klijente i transakcije, dok je za visokorizične klijente i transakcije period praćenja 180 dana;
- Mjenjači su u obavezi donijeti akt kojim se utvrđuje način formiranja, ažuriranja i objavljivanja liste javnih funkcija iz člana 4. tačka s), a na osnovu podzakonskog akta kojim se utvrđuje način formiranja, ažuriranja i objavljivanja liste javnih funkcija koje donosi Vijeće ministara BiH. (Član 34. Politički eksponirana lica);
- Pored izjava, mjenjači su dužni vršiti i obezbijediti dokaze o izvršenim provjerama klijenata na listama PEP-ova i otvorenim izvorima informacija (Ispis sa datumom i vremenom izvršene provjere, te potpisom lica koje je izvršilo provjeru);
- Mjenjači su dužni vršiti i obezbijediti dokaze o izvršenim provjerama klijenata na sankcijskim listama (Ispis sa datumom i vremenom izvršene provjere, te potpisom lica koje je izvršilo provjeru);
- Mjenjači su u obavezi uspostaviti sistem evidencije klijenata i transakcija (software) koji će omogućiti jednoobraznu identifikaciju i praćenje na nivou banke (generalijski podaci, iznosi, vremenski period, sistem upozorenja (red flag), izvještavanja i dr.);

9.2. Identifikacija i procjena rizika

U identifikaciji i procjeni rizika od pranja novca, mjenjači treba da identifikuju, procijene i razumiju rizike koji su inherentni u oblasti pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u svim svojim aktivnostima, a fokusiraju se na:

- Faktore rizika specifične za klijenta;
- Rizike povezane sa prirodom transakcije;
- Faktore rizika koji proizlaze iz država ili geografskih područja u kojima klijenti obavljaju svoje poslovanje ili koji su izvor ili krajnja destinacija transakcije.

U procjeni inherentnih rizika, mjenjači bi trebali izvršiti analizu klijenata i transakcija koje se vrše takvim klijentima, te zemalja i područja u kojima klijenti posluju ili iz kojih klijenti dolaze. Rizici se često javljaju kao kombinacija faktora rizika.

Mjenjači mogu formulirati scenarije rizika za takve faktore, procijeniti vjerovatnoću njihovog nastanka, izmjeriti uticaj na pojavu takvog scenarija. Vjerovatnoća se može procijeniti na osnovu toga koliko puta se rizik može pojaviti u godini, ili se uticaj može procijeniti na osnovu ugleda klijenta i finansijskih efekata koji nastaju ako se scenario zaista dogodi.

Na osnovu identifikovanih inherentnih rizika, mjenjač može procijeniti da li su primjenjive mjere za smanjenje rizika efikasne, ako postoje preostali rizici. U slučaju preostalih rizika koji su izvan okvira unaprijed određenih rizika, potrebno je uspostaviti daljnje kontrole.

9.2.1. Rizici specifični za klijente

Faktori rizika klijenta odnose se na vrste ili kategorije klijenata kojima mjenjači pružaju usluge. Posebna kategorija klijenta ili poslovnih odnosa predstavlja rizike koje treba uzeti u obzir pri procjeni ukupnog nivoa inherentnog rizika klijenata.

Kada identifikuju određene kategorije klijenata kao visokorizične po prirodi, mjenjači bi trebalo da uzmu u obzir rezultate sektorske ili lokalne procjene rizika, pored informacija iz zvaničnih izvora uključujući Nacionalnu procjenu rizika (NRA), FATF i MONEYVAL.

Evo nekoliko primjera visokog rizika:

1. Komercijalni odnosi u neobičnim okolnostima.
2. Klijenti koji nemaju prebivalište u državi.
3. Klijenti vlasnici pravnih lica ili aranžmana koji djeluju kao sredstva za nezakonito sticanje imovine.
4. Kompanije koje imaju nominalne dioničare ili dionice na donosioca.

9.2.2. Rizici povezani s prirodom transakcije

Kada procjenjuju rizike koji su svojstveni pranju novca i finansiranju terorističkih aktivnosti u vezi sa transakcijom, mjenjači bi trebalo da procijene različite vrste transakcija za koje je veća vjerovatnoća da će se putem istih vršiti pranje novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti. Mjenjači također treba da procijene inherentne rizike od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti usljed zloupotrebe usluga mjenjača od strane klijenata, uzimajući u obzir niz faktora kao što su poslovi sa gotovinom, mogućnost vršenja transakcije bez identifikacije i ispod limita za praćenje i dr.

9.2.3. Rizici povezani sa zemljama i geografskim područjima

Mjenjači mogu biti izloženi geografskim rizicima pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti iz lokalnih izvora i preko granica. Ovi rizici proizlaze iz:

1. Područja ili lokacije na kojima mjenjač ima sjedište ili poslovne jedinice;
2. Područja ili lokacije na kojima klijenti imaju prebivalište ili vode svoje poslovanje.

Što se tiče geografskih rizika, mjenjači mogu dobiti informacije od FOO o visokorizičnim jurisdikcijama i nadležnostima pod pojačanim nadzorom.

Prilikom procjene rizika povezanih sa geografskim rizicima, mjenjač treba da obrati posebnu pažnju na one klijente koji onemogućavaju, zahtijevaju ili pokušavaju da ne otkriju svoj identitet.

9.3. Moderne tehnike

Mjenjač treba da bude upoznat sa najnovijim tehnikama i trendovima koji se koriste u pranju novca i finansiranju terorističkih aktivnosti, posebno kada identifikuje i procjenjuje rizike koji bi mogli nastati širenjem poslovanja, osnivanjem novih poslovnih jedinica u novim, nepoznatim područjima.

Prije osnivanja ili otvaranja novih poslovnih jedinica, mjenjači treba da preduzmu odgovarajuće mjere za ublažavanje i upravljanje bilo kakvim specifičnim rizicima.

9.4. Smanjenje rizika

Ovlašteni mjenjači treba da nastoje da smanje identifikovane rizike, uzimajući u obzir sve rizike identifikovane na nacionalnom nivou i rezultate njihove procjene, kroz:

1. Uspostavljanje internih politika, kontrola i procedura koje su srazmjerne prirodi i veličini poslovanja mjenjača i odobrene od strane najvišeg menadžmenta, kako bi im se omogućilo da upravljaju identifikovanim rizicima i prate njihovu implementaciju i unaprijede ih, gde je to potrebno.
2. Preduzimanje pojačanih mjera dužne pažnje za upravljanje visokim rizicima nakon što se otkriju. To uključuje:
 - Dobiti dodatne informacije i provjeriti iste, uključujući informacije o klijentu, poslovanju, stvarnom vlasniku ili svrsi poslovnog odnosa ili razlozima za rad.
 - Da sistematičnije ažuriraju informacije o klijentima i stvarnim vlasnicima.
 - Preduzeti razumne mjere za identifikaciju porijekla sredstava korisnika i stvarnog vlasnika.
 - Povećati nivo i stepen stalnog praćenja "redovnih klijenata" i provjeriti poslovanje kako bi se utvrdilo da li izgledaju normalno ili sumnjivo.
 - Da dobije saglasnost najvišeg menadžmenta prije uspostavljanja bilo kakvog poslovnog odnosa ili vršenja povremenih transakcija sa visokorizičnim klijentom.

Nakon procjene rizika i na osnovu rezultata procjene, mjenjači treba da razviju i sprovedu interne politike, kontrole i procedure za sprječavanje pranja novca i finansiranje terorističkih aktivnosti, koje identifikuju odgovarajući nivo i vrstu mjera za efikasno i efektivno upravljanje i ublažavanje takvih rizika. Oni takođe treba da nadgledaju sprovođenje takvih politika, kontrola i procedura i da ih unaprijede, gde je to potrebno.

9.5. Uspostavljanje internih politika, kontrola i procedura za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti

Ovlašteni mjenjači treba da razviju interne politike, kontrole i procedure u oblasti SPNiFTA koje su srazmjerne rizicima, prirodi, veličini i složenostima sa kojima se mogu suočiti. Treba ih stalno ažurirati.

Navedeno se mora primijeniti i na sve poslovne jedinice mjenjača bez izuzetka, te mora biti objavljeno i saopšteno svim zaposlenima. Politike i procedure posebno uključuju:

1. Due diligence redovnih klijenata i upravljanje rizicima u vršenju transakcija.
2. Procedure prijavljivanja sumnjivih transakcija.
3. Odgovarajući aranžmani za upravljanje usklađenošću za prevenciju kriminala, uključujući imenovanje službenika za usklađenost.
4. Procedure verifikacije kako bi se osigurali visoki standardi stručnosti i podobnosti nakon zapošljavanja.
5. Organizovanje periodičnih radionica i programa u oblasti borbe protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti radi jačanja kapaciteta osoblja za usklađenost i drugih zaposlenih.

10. Koncept identifikacije i praćenja (Due Diligence)

Zakon definiše Due Diligence klijenta kao proces identifikacije ili provjere informacija o klijentu ili stvarnom vlasniku, bilo da je to fizičko ili pravno lice ili pravni aranžman, te o prirodi njegove djelatnosti i svrsi poslovnog odnosa i vlasničke strukture i kontrole nad istim.

Mjenjači treba da preduzmu mjere dužne pažnje o klijentima prije uspostavljanja ili održavanja bilo kakvog poslovnog odnosa ili obavljanja bilo koje transakcije. Ako se takve mjere ne mogu preduzeti, mjenjačima je zabranjeno uspostavljanje ili održavanje poslovnog odnosa ili obavljanje bilo koje transakcije, a izvještaj o sumnjivoj transakciji mora biti prosljeđen Finansijsko obavještajnom odjelu (FOO).

Identifikovanje i procjena rizika od pranja novca i preduzimanje razumnih i odgovarajućih mjera dubinske analize klijenata i kontinuirano praćenje odnosa sa redovnim klijentima su od suštinskog značaja i djelotvorni u borbi protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

U određenim slučajevima, mjenjači ne mogu da pristupe informacijama niti da adekvatno prate aktivnosti i transakcije svojih klijenata na stalnoj osnovi. Stoga je neophodno imati efikasne procedure due diligence.

10.1. Mjere procjene klijenata

Mjenjači treba da preduzmu mjere identifikacije klijenta prilikom vršenja povremenih transakcija bez obzira na iznos.

Mjenjači treba da preduzmu mjere identifikacije i praćenja klijenta prilikom:

- a) vršenja povremenih transakcija u iznosu preko 1.000 KM;
- b) obavljanja transakcije u iznosu 30.000 KM ili više bez obzira da li je transakcija obavljena u obliku jedne operacije ili više operacija koje se čine povezanim;
- c) postojanja sumnje u vjerodostojnost i adekvatnost prethodno dobivenih informacija o klijentu ili stvarnom vlasniku;
- d) postojanja sumnje na pranje novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti bez obzira na iznos transakcije ili sredstava, bez obzira na sva moguća odstupanja, izuzeća ili pragove.

Mjenjači su dužni kontinuirano preduzimati mjere identifikacije i praćenja za sve klijente na osnovu materijalnosti i rizika, te provoditi postupak identifikacije i praćenja redovnih klijenata u odgovarajućim trenucima, uzimajući u obzir da li su i kada mjere identifikacije i praćenja prethodno realizovane, kao i adekvatnost dobijenih podataka.

Kao što je gore navedeno, due diligence je proces koji mjenjači moraju obavezno poštovati tokom vršenja povremenih transakcija. To se odvija kroz nekoliko procedura, uglavnom:

1. Provjera identiteta klijenta ili krajnjeg stvarnog vlasnika, bilo stalnog ili povremenog, fizičkog ili pravnog lica ili pravnog aranžmana, te da je bilo koja treća strana koja tvrdi da djeluje u ime kupca propisno ovlaštena da ga zastupa.
2. Da jasno razumije prirodu i cilj poslovnih aktivnosti klijenta, pod uslovom da je potkrijepljen pouzdanim informacijama, te da dobije relevantne informacije, gdje je to potrebno.
3. Da razumije prirodu poslovanja klijenta, vlasničku strukturu i kontrolu nad klijentom.
4. Da se izvrši povećana dužna pažnja u odnosu na klijente visokog rizika.

Mjenjač prilikom obavljanja mjera identifikacije i praćenja iz člana 11. Zakona prikuplja sljedeće podatke:

- a) za fizička lica: ime i prezime, prebivalište, dan, mjesec i godina rođenja, jedinstveni matični broj ili drugi lični identifikacioni broj klijenta, naziv i broj identifikacijske isprave, naziv i državu izdavalca, te državljanstvo;

- b) za fizičko lice kojem je namijenjena transakcija: ime i prezime, prebivalište, te podatak o jedinstvenom matičnom broju fizičkog lica ili drugi lični identifikacioni broj klijenta ako mu je taj podatak dostupan;
- c) za obrt i drugu samostalnu djelatnost:
 - 1) naziv, adresu sjedišta i jedinstveni identifikacijski broj obrta i lica koje obavlja drugu samostalnu djelatnost kada se u svrhu poslovanja obrta ili obavljanja druge samostalne djelatnosti uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakcija;
 - 2) naziv, adresu sjedišta obrta i lica koje obavlja drugu samostalnu djelatnost kojem je namijenjena transakcija, te jedinstveni identifikacijski broj obrta i lica koje obavlja drugu samostalnu djelatnost, samo ako mu je taj podatak dostupan;
- d) za pravno lice koje je u vlasništvu ili pod kontrolom klijenta, odnosno za pravno lice u čije se ime obavlja transakcija: naziv, pravni oblik, adresu sjedišta i jedinstveni identifikacijski broj pravnog lica;
- e) za pravno lice kojem je namijenjena transakcija pribavlja podatke o nazivu i adresi sjedišta tog pravnog lica, te podatak o jedinstvenom identifikacijskom broju pravnog lica ako mu je taj podatak dostupan;
- f) za stvarnoga vlasnika klijenta: ime i prezime, država prebivališta, dan, mjesec i godina rođenja, državljanstvo/državljanstva i jedinstveni matični broj ili drugi lični identifikacioni broj klijenta ako je dostupan;
- g) podatke o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnoga odnosa, uključujući i informaciju o djelatnosti klijenta;
- h) datum i vrijeme provedbe transakcije, iznos i valutu u kojoj se obavlja transakcija, način provedbe transakcije, te svrhu/namjenu transakcije;
- i) o izvoru sredstava koja jesu ili će biti predmet poslovnoga odnosa;
- j) o izvoru sredstava koja jesu ili će biti predmet transakcije;
- k) prikuplja i druge podatke o sumnjivim transakcijama, sredstvima i licima koji su mu potrebni za obrazloženje razloga za sumnju na pranje novca ili finansiranje terorizma u skladu s članom 42. ovoga zakona.

Pod fizičkim licem podrazumijeva se:

- a) fizičko lice ili njegov zakonski zastupnik, obrtnik ili lice koje obavlja drugu samostalnu djelatnost, a koje obavlja transakciju odnosno za koju se obavlja transakcija;
- b) zakonski zastupnik i punomoćnik koji za pravno lice obavlja transakciju;
- c) punomoćnik koji za klijenta obavlja transakciju.

Izuzetno, ako mjenjač nije u mogućnosti pribaviti podatak o jedinstvenom identifikacijskom broju fizičkog lica nerezidenta kojemu nije izdat lični identifikacijski broj, dužan je pribaviti podatak o vrsti, broju, izdavatelju i državi putne isprave (pasoša) na osnovu koje je utvrdio i provjerio identitet tog fizičkog lica.

Osim podataka iz stava (1) ovoga člana, mjenjač pribavlja i ostale podatke u obimu u kojem su mu potrebni za procjenu rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u skladu s odredbama ovoga zakona i na temelju njega donesenih podzakonskih propisa.

10.2. Pojačane mjere identifikacije i praćenja

Mjenjači treba da preduzmu pojačane mjere dužne pažnje kako bi upravljali i ublažili rizike povezane sa klijentima i transakcijama visokog rizika.

10.2.1. Visokorizični klijenti

Visokorizični klijenti su oni koji predstavljaju rizik, bilo zbog ličnih razloga, djelatnosti, poslovnog odnosa, prirode ili geografskog područja, kao što je klijent iz zemlje visokog rizika ili nerezident u zemlji koji nema ličnu kartu, ili klijent koji ima složenu strukturu, koji obavlja složene operacije ili ima nejasan ekonomski cilj, ili koji obavlja poslove koji zahtijevaju gotovinu, ili operacije sa nepoznatom trećom stranom.

Primjeri poboljšanih mjera dubinske analize klijenata su:

1. Dobiti dodatne informacije i provjeriti iste, uključujući informacije o klijentu, stvarnom vlasniku ili svrsi poslovnog odnosa ili razlozima transakcije.
2. Sistematičnije ažurirati sve informacije o klijentima i stvarnim vlasnicima.
3. Preduzeti razumne mjere za identifikaciju porijekla sredstava klijenta i stvarnog vlasnika.
4. Povećati nivo i stepen stalnog praćenja poslovnog odnosa sa redovnim klijentima i provjeriti poslovanje kako bi se utvrdilo da li izgledaju normalno ili sumnjivo.
5. Dobiti odobrenje najvišeg menadžmenta prije uspostavljanja bilo kakvog poslovnog odnosa ili povremene transakcije sa klijentom visokog rizika.
6. Prilikom preduzimanja ovakvih postupaka, mjenjači treba da obrate posebnu pažnju na razumnost dobijenih informacija i da ih procijene zbog mogućih nedosljednosti ili sukoba i neobičnih ili sumnjivih okolnosti.

10.2.2. Politički eksponirane osobe (PEP)

Zbog svoje potencijalne sposobnosti da utiču na vladine politike, određuju ishod odluka o javnom finansiranju ili nabavci ili dobiju pristup javnim fondovima, politički izložena lica (PEP) su klasifikovana kao visokorizične osobe iz perspektive SPNiFTA. Zakon⁶ definiše PEP kao: "svako fizičko lice kojem je povjerena ili mu je bila povjerena istaknuta javna funkcija u prethodnih 12 mjeseci i uključuje domaće politički eksponirano lice i strano politički eksponirano lice";

Kao "domaće politički eksponirano lice" označeno je fizičko lice koje ima ili je imalo povjerenu istaknutu javnu funkciju u prethodnih 12 mjeseci, uključujući:

- 1) članove Predsjedništva BiH, predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, ministre i zamjenike ministara i druge rukovodioce javnih institucija i agencija;
- 2) predsjednike, njihove zamjenike, predsjednike vlada, ministre i njihove zamjenike na nivou FBiH, RS, BDBiH i kantona, te gradonačelnike, odnosno načelnike općina;
- 3) izabrane predstavnike u zakonodavnim organima na nivou BiH, RS, FBiH, BDBiH i kantona;
- 4) članove predsjedništava političkih stranaka i upravljačkih tijela/organa političkih stranaka;
- 5) sudije ustavnih sudova BiH, FBiH i RS, i sudije vrhovnih sudova RS i FBiH, sudije Apelacionog suda BDBiH, sudije Suda BiH i članovi Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH;
- 6) glavnog tužioca i tužioce Tužilaštva BiH, glavnog tužioca i tužioce tužilaštava FBiH, RS, BDBiH i kantona;
- 7) članove Upravnog vijeća i guvernera Centralne banke BiH;
- 8) diplomatske predstavnike što uključuje ambasadore, konzule i otpravnike poslova;
- 9) članove Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH;
- 10) članove upravnih i nadzornih odbora i direktore preduzeća u većinskom vlasništvu države, entiteta, BDBiH, kantona, gradova i općina;
- 11) rukovodioce/direktore međunarodnih organizacija, njihove zamjenike i članove upravnih organa ili nosioce ekvivalentnih funkcija u međunarodnim organizacijama;

⁶ Član 3. tačka r), s) i t) Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (Službeni glasnik BiH, broj: 13/24)

Kao "strano politički eksponirano lice" je fizičko lice koje ima ili je imalo povjerenu istaknutu javnu funkciju u prethodnih 12 mjeseci, uključujući:

- 1) šefove država, šefove vlada, ministre, njihove zamjenike i pomoćnike;
- 2) izabrane predstavnike u zakonodavnim organima;
- 3) sudije vrhovnog i ustavnog suda i drugih visokih sudskih ustanova čije odluke ne podliježu daljnjim žalbama, osim u izuzetnim okolnostima;
- 4) članove revizorskih sudova ili odbora središnjih banaka;
- 5) ambasadore, otpravnike poslova i visoko rangirane oficire u oružanim snagama;
- 6) članove administrativnih, upravljačkih ili nadzornih tijela poduzeća u vlasništvu države;
- 7) članove upravljačkih tijela/organa političkih partija;
- 8) rukovodioce/direktore organa međunarodnih organizacija, njihove zamjenike i članove upravnih organa ili nosioce ekvivalentnih funkcija u međunarodnim organizacijama;

Kao "najbliži članovi porodice" eksponiranih lica, kako domaćih tako i stranih, navedeni su bračni i vanbračni partneri, roditelji, djeca i njihovi bračni i vanbračni partneri;

Kao "bliski saradnici" eksponiranih lica, kako domaćih tako i stranih, navedeni su:

- 1) fizička lica za koja je poznato da imaju zajedničko stvarno vlasništvo nad pravnim subjektima ili pravnim aranžmanima ili bilo koje druge bliske poslovne odnose s politički eksponiranim licem;
- 2) fizička lica koje su jedini stvarni vlasnici pravnog subjekta ili pravnog aranžmana za koji je poznato da je stvoren za de facto dobrobit politički izloženog lica;

Mjenjači treba da uspostave odgovarajuće politike i procedure za upravljanje rizicima i identifikuju da li je klijent ili stvarni vlasnik PEP. Pored standardnih procedura due diligence, mjenjači su takođe obavezni da:

1. Preduzmu razumne mjere za utvrđivanje izvora sredstava klijenata i stvarnih vlasnika klasifikovanih ili identifikovanih kao PEP.
2. Procijene legitimnost izvora sredstava i porijekla bogatstva, uključujući i razumno istraživanje o profesionalnoj i finansijskoj pozadini.
3. Pribave saglasnost najvišeg rukovodstva prije uspostavljanja poslovnog odnosa ili povremene transakcije sa PEP-om ili prije nastavka postojećeg odnosa sa PEP-om kao redovnim klijentom i pojačaju kontinuirano praćenje takvog odnosa.

U slučaju PEP-ova i pojedinaca kojima su ranije povjerene istaknute pozicije u domaćim i međunarodnim institucijama vlasti ili organizacijama (period duži od 12 mjeseci), mjenjači bi trebalo da sprovedu navedene mjere jer se poslovni odnos ili povremene transakcije sa takvim licima klasifikuju kao odnos visokog rizika. Konkretno, potencijalni faktori rizika se sastoje od nivoa (nezvaničnog) uticaja koji je osoba u mogućnosti da izvrši, funkcije koju obavlja PEP, ili da li je njegova bivša ili sadašnja pozicija na bilo koji način povezana, na primer, kroz imenovanje nasljednika PEP, ili nezvanično ako PEP i dalje suštinski utiče na procese u instituciji ili organizaciji.

10.2.3. Zemlje visokog rizika

Mjenjači treba da primjenjuju pojačane mere identifikacije i praćenja koje su srazmjerne rizicima povezanim sa poslovnim odnosima ili operacijama sa fizičkim ili pravnim licem iz bilo koje zemlje visokog rizika.

Mjenjači treba da primenjuju pojačane mjere koje je su propisane u članu 29. Zakona.

Zemlje visokog rizika su zemlje koje su identifikovane kao zemlje sa ključnim strateškim slabim mjerama za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i finansiranja širenja oružja za masovno uništenje, a klasifikovane su u okviru liste visokorizičnih jurisdikcija na međunarodnom nivou prema listi koju je izdala Radna grupa za finansijsku akciju (FATF) ili kako je navedeno od strane MONEYVAL-a.

Za dodatne informacije, relevantne smjernice koje je izdao FATF se mogu pronaći na web stranici: <https://www.fatf-gafi.org>

10.3. Pojednostavljene mjere identifikacije i praćenja

U određenim okolnostima i u slučaju da ne postoji sumnja na krivično djelo pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti, mjenjači mogu da primjene pojednostavljene mjere identifikacije i praćenja klijenta samo ako su identifikovani niži nivoi rizika, putem adekvatne analize rizika koju je izvršio mjenjač.

Pojednostavljene mjere će biti srazmjerne faktorima nižeg rizika, ali nisu prihvatljive kada postoji sumnja na pranje novca i finansiranje terorističkih aktivnosti ili kada se primjenjuju specifični scenariji za više nivoa rizika.

Prije primjene mjera pojednostavljene identifikacije i praćenja klijenta mjenjač će se uvjeriti da poslovni odnos ili transakcija predstavljaju niži stepen rizika.

Iako provodi pojednostavljenu identifikaciju i praćenje prema članu 30. Zakona, mjenjač je dužan u odnosu na transakcije i poslovni odnos sa redovnim klijentima provoditi kontinuirane mjere praćenja u svrhu otkrivanja neobičnih ili sumnjivih transakcija.

Mjenjač može primijeniti mjere identifikacije i praćenja klijenta u odnosu na pojedini poslovni odnos ili povremenu transakciju za koju procijeni da predstavlja nizak rizik za pranje novca i finansiranje terorističkih aktivnosti uvažavajući rezultate procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma u BiH.

Faktori na osnovu kojih se procjenjuje da li je poslovni odnos ili transakcija niskog rizika utvrđuju se podzakonskim aktom koji donosi Vijeće ministara BiH, na prijedlog Ministarstva sigurnosti BiH.

10.4. Stalno praćenje tokom poslovnog odnosa

Ovlašteni mjenjači bi trebali kontinuirano pratiti aktivnosti klijenata i revidirati i nadzirati operacije koje se obavljaju tokom poslovnog odnosa sa redovnim klijentima, kako bi osigurali konzistentnost sa informacijama koje se dobijaju, vrstama aktivnosti i profilima rizika specifičnih za klijente. Oni također trebaju istražiti izvor ili namjenu sredstava, kada i gdje je to potrebno.

Mjenjači bi trebalo da koriste pristup zasnovan na riziku da identifikuju politike, kontrole i procedure koje primjenjuju u praćenju transakcija i aktivnosti klijenata, kao i obim praćenja specifičnih klijenata ili specifičnih kategorija klijenata.

Mjenjači također treba da vode i održavaju evidencije i dokumentaciju, podatke i informacije o klijentima i stvarnim vlasnicima ažurnim i adekvatnim kroz pregled dokumenata, posebno podataka o klijentima visokog rizika. Informacije o visokorizičnim klijentima treba stalno i češće ažurirati. U slučaju klijenata sa niskim rizikom i ako ne postoji sumnja na pranje novca ili finansiranje terorizma, pojednostavljene informacije o dužnoj provjeri mogu se ažurirati rjeđe.

Kada sumnjaju da je počinjeno krivično djelo, mjenjači ne smiju preduzimati mjere dužne pažnje klijenta ako imaju razumne osnove vjerovati da bi takve mjere dužne pažnje privukle pažnju klijenta. U tom slučaju, mjenjači treba da podnesu izveštaj o sumnjivoj transakciji FOO zajedno sa razlozima za sumnju i neprimjenu takvih mjera.

11. Angažman službenika za usklađenost (ovlašteno lice)

S ciljem dostavljanja informacija FOO-u, te za izvršavanje ostalih dužnosti u skladu s odredbama Zakona, mjenjač je dužan da imenuje ovlašteno lice i jednog ili više zamjenika ovlaštenog lica (u daljnjem tekstu: ovlaštena lica).

Ovlašteni mjenjač je dužan, kada je to primjereno njegovoj veličini i prirodi posla, za ovlašteno lice osigurati rukovodeće radno mjesto po sistematizaciji radnih mjesta sa svim pravima i naknadama tog nivoa organizacione strukture, koje ima direktnu i neposrednu vezu sa upravom i nadzornim odborom mjenjača, a koje omogućava brzo, kvalitetno i pravovremeno izvršavanje zadataka propisanih Zakonom i odredbama koje iz njega proizlaze. Ovlašteno lice samostalno vrši zadatke iz svoje nadležnosti.

Za mjenjače koji imaju četiri ili manje zaposlenih, ukoliko nije imenovano, ovlaštenim licem smatra se zakonski zastupnik ili drugo ovlašteno lice u skladu sa drugim propisima.

Mjenjač FOO-u dostavlja podatke o ličnom imenu i nazivu radnog mesta ovlaštenog lica i njegovog zamjenika, kao i podatke o ličnom imenu i nazivu radnog mjesta člana najvišeg rukovodstva odgovornog za primjenu ovog zakona, kao i svaku promjenu tih podataka najkasnije u roku od osam dana od dana imenovanja.

Mjenjač je dužan osigurati prisustvo ovlaštenog lica prilikom obavljanja neposrednog nadzora i osigurati da ovlašteno lice direktno komunicira sa inspektorima Finansijske policije, kao nadzornog organa, i pruži im svu neophodnu pomoć za nesmetano vršenje neposrednog nadzora.

Mjenjač će osigurati da se posao ovlaštenog lica povjeri isključivo licu koje treba da ispunjava sljedeće uslove:

- a) da ima odgovarajuće profesionalne kvalifikacije za zadatke sprječavanja i otkrivanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, iskustvo potrebno za obavljanje funkcije ovlaštenog lica;
- b) da nije bilo osuđivano pravosnažnom presudom niti da se protiv njega vodi krivični postupak;
- c) da dobro poznaje prirodu poslovnih aktivnosti mjenjača i izloženosti riziku od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

Odredbe iz tačke b) ne odnose se na krivična djela iz oblasti sigurnosti saobraćaja. Zamjenik ovlaštenog lica mora da ispunjava iste uslove kao i ovlašteno lice.

11.1. Zadaci ovlaštenog lica

Ovlašteno lice navedeno u članu 48. Zakona izvršava sljedeće zadatke:

- a) osigurava i unaprjeđuje uspostavljanje, funkcionisanje i razvoj efikasnih sistema, politika i procedura za otkrivanje i sprječavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti kod mjenjača;
- b) osigurava i prati usklađenost poslovanja mjenjača s odredbama Zakona;
- c) osigurava potpuno i blagovremeno izvještavanje FOO-a, u skladu sa Zakonom;
- d) učestvuje u definisanju i izmjenama operativnih procedura i u pripremama internih odredbi koje se tiču sprječavanja i otkrivanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;
- e) učestvuje u izradi smjernica za provođenje kontrole povezane s otkrivanjem i sprječavanjem pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;
- f) prati i koordinira aktivnosti mjenjača u oblasti otkrivanja i sprječavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;
- g) učestvuje u uspostavljanju i razvoju informatičke podrške u vezi s aktivnostima koje se odnose na otkrivanje i sprječavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;
- h) sačinjava prijedloge za najviše rukovodstvo ili druga administrativna i upravljačka tijela mjenjača s ciljem unaprjeđenja sistema za otkrivanje i sprječavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;
- i) učestvuje u pripremi profesionalne edukacije i programa obuke za zaposlene u oblasti sprječavanja i otkrivanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

Zamjenici će mijenjati ovlašteno lice u njegovom odsustvu u izvršavanju svih zadataka navedenih u stavu (1) ovog člana i izvršavati sve druge zadatke propisane Zakonom.

11.2. Ostale obaveze

Ovlašteni mjenjač je dužan ovlaštenom licu osigurati:

- a) neograničen pristup podacima, informacijama i dokumentaciji koja je neophodna za obavljanje njegovih poslova pri čemu zaposleni u drugim organizacionim jedinicama mjenjača ne smiju biti upoznati sa predmetom i razlogom pristupa podacima, informacijama i dokumentaciji;
- b) odgovarajuće kadrovske, materijalne, informaciono-tehničke i druge uslove za rad;
- c) odgovarajuće prostorne i tehničke mogućnosti koje osiguravaju odgovarajući stepen zaštite povjerljivih podataka kojima raspolaže ovlašteno lice;
- d) kontinuirano stručno osposobljavanje;
- e) zamjenu za vrijeme njegovog odsustva;
- f) zaštitu u smislu zabrane odavanja podataka o njemu neovlaštenim licima, kao i zaštitu od drugih postupaka koji mogu uticati na nesmetano obavljanje njegovih dužnosti.

Unutrašnje organizacione jedinice, uključujući najviše rukovodstvo mjenjača, dužni su ovlaštenom licu osigurati pomoć i podršku pri obavljanju poslova, kao i redovno ga obavještavati o činjenicama koje su ili koje bi mogle biti povezane s pranjem novca ili finansiranjem terorističkih aktivnosti. Mjenjač je dužan propisati način saradnje između ovlaštenog lica i ostalih organizacionih jedinica ili zaposlenih.

12. Izvještaji o sumnjivim transakcijama

Mjenjač je dužan prijaviti svaki pokušaj ili obavljanu sumnjivu transakciju, sumnjivim sredstvima bez obzira na iznos transakcije i o svakom sumnjivom klijentu ili licu u skladu sa članom 46. Zakona.

Mjenjač je dužan FOO-u odmah i prije obavljanja transakcije, dostaviti podatke iz člana 61. stav (1) Zakona i druge raspoložive informacije, podatke i dokumentaciju, na osnovu kojih obveznik zna, sumnja ili ima razloge za sumnju u skladu sa članom 46. Zakona, navodeći period u kojem je obavljena ili se očekuje obavljanje transakcije. Mjenjač će odmah odgovoriti na zahtjeve FOO-a za dodatnim informacijama u takvim slučajevima.

U slučajevima sumnje, mjenjač će se suzdržati od obavljanja transakcije prije podnošenja izvještaja o sumnjivim transakcijama u skladu sa odredbama člana 66. st. (3) i (4) Zakona.

Ako mjenjač, zbog prirode transakcije odnosno sredstava ili zato što transakcija nije u cjelosti izvršena ili iz drugih opravdanih razloga, ne može postupiti po odredbama iz člana 42 st. (1), (2) i (3) Zakona, dužan je dostaviti FOO-u informacije, podatke i dokumentaciju bez odlaganja, a najkasnije sljedećeg radnog dana nakon izvršenja transakcije, uz obrazloženje razloga zbog kojih nije postupio u skladu s odredbama navedenih stavova.

Mjenjači i njihovo osoblje ne bi trebalo, direktno ili indirektno, da otkriju klijentima ili bilo kojoj drugoj osobi da su prijavili takvog klijenta FOO ili da će prijaviti:

1. Da je izvještaj pripremljen ili treba da bude pripremljen.
2. Informacije ili podaci u izvještaju.
3. Da je istraga transakcije u toku.

Pokušaj mjenjača da ubijedi klijenta da ne postupa suprotno zakonu ne smatra se otkrivanjem.

Saopštavanje izvještaja o sumnjivoj transakciji ne zahtijeva dokaz da je predikatno krivično djelo zaista počinjeno ili da postoji nezakonit izvor imovinske koristi. Potrebni su samo razumni razlozi za sumnju i mogu se zaključiti iz određenih informacija kao što su:

- Sumnjive transakcije ili njihovi pokazatelji.
- Vrste tretmana ili ponašanja.
- Informacije o detaljnoj analizi klijenata.

Povjerljivost:

Mjenjači treba da čuvaju povjerljive informacije koje se prijavljuju i da ulažu razumne napore da osiguraju zaštitu takvih informacija ili podataka od bilo kakvog neovlaštenog pristupa. Mjenjači također

moraju da razviju adekvatne politike, kontrole i procedure kako bi garantovale poverljivost informacija i podataka koji se odnose na izvještaje o sumnjivim transakcijama i njihovu zaštitu, uključujući izjavu o procedurama prijavljivanja sumnjivih transakcija.

Mjenjači treba da postave indikatore pomoću kojih mogu da identifikuju bilo koju sumnjivu radnju ili aktivnost za potrebe izvještavanja o sumnjivim transakcijama. Oni također treba da ih ažuriraju na stalnoj osnovi u zavisnosti od razvoja i raznovrsnosti metoda činjenja ovakvih prekršaja, i treba da se pridržavaju uputstava Finansijske policije kao nadzornog organa ili FOO u tom pogledu.

U slučaju sumnje ili opravdanih razloga za sumnju da transakcija ili pokušaj transakcije ili novac predstavlja, u cjelini ili djelimično, imovinsku korist, ili je povezan sa krivičnim djelom, ili će biti upotrijebljen u njegovom izvršenju bez obzira na svoju vrijednost, mjenjači su dužni:

1. Dostaviti izveštaj o sumnjivoj transakciji FOO, bez odlaganja, u skladu sa članom 46. Zakona.
2. Dostaviti sve dodatne informacije koje može zahtijevati FOO.

Mjenjač ili njegovo osoblje neće imati nikakvu administrativnu, građansku ili krivičnu odgovornost prema prijavljenom licu u slučaju dobronamjernog izvještavanja ili podnošenja bilo kakve informacije FOO.

12.1. Odgovornost za izvještavanje

Službenik za usklađenost kod ovlaštenog mjenjača ima dužnost da prijavi sve sumnjive transakcije FOO, u skladu sa članom 46. Zakona. Svaki zaposlenik mjenjača također ima dužnost da prijavi sve sumnjive transakcije službeniku za usklađenost.

Stoga, svi mjenjači moraju uspostaviti odgovarajuće politike, procedure, kontrole i kurseve/obuke o internim procedurama izvještavanja (izvještavanje direktora i osoblja) o sumnjivim transakcijama (uključujući obezbjeđivanje neophodnih evidencija i informacija) službeniku za usklađenost za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti radi daljnje analize i donošenja potrebne odluke.

12.2. Vrijeme izvještavanja

U skladu sa Zakonom, sumnjive transakcije treba prijaviti "odmah i bez odlaganja", drugim riječima, zaposleni kod ovlaštenog mjenjača treba da poštuju interno prijavljivanje sumnjivih transakcija službeniku za usklađenost u slučaju sumnje ili opravdanih razloga za sumnju na krivično delo.

Eksterno prijavljivanje sumnjivih transakcija od strane službenika za usklađenost prema FOO, vrši se u trenutku kada se utvrdi odnosno potvrdi da transakcija izaziva sumnju i mora se prijaviti.

12.3. Rukovanje transakcijama nakon podnošenja izvještaja o sumnjivoj transakciji

Kada službenik za usklađenost podnese izvještaj o sumnjivoj transakciji FOO, mjenjač mora da slijedi uputstva koja može izdati FOO. Pored toga, klijenta treba odmah klasifikovati kao klijenta visokog rizika i treba preduzeti odgovarajuće pojačane mere dužne pažnje i tekuće procedure praćenja dok se od FOO ne dobiju uputstva.

Uputstva koje izdaje FOO mjenjačima koje podnose izvještaj o sumnjivoj transakciji uključuju, bez ograničenja:

1. Instrukcije za odbijanje transakcije.
2. Uputstva za omogućavanje završetka transakcije (kao u slučajevima kontrolisane isporuke sredstava kako bi se omogućilo da ih nadležna tijela prate).
3. Instrukcije za zamrzavanje ili zapljenu sredstava ili druge imovine klijenta.
4. Uputstva za prekid poslovnog odnosa sa redovnim klijentima.
5. Uputstva za održavanje poslovnog odnosa i redovno praćenje i izvještavanje o aktivnostima FOO i/ili drugim nadležnim organima.

6. Zahtjeve za dodatnim informacijama o prijavljenoj transakciji i drugim transakcijama koje se odnose na klijenta ili povezane s poslovnim odnosom općenito.

Povjerljivost također treba biti zagarantovana i mjenjač mora da se pridržava svih uputstava i zahtjeva FOO.

13. Zahtjevi za nove tehnike

Mjenjači bi trebali biti u toku s novim tehnikama koje se koriste u pranju novca, a posebno:

1. Identifikacija i procjena rizika koji bi mogli nastati pri razvoju novih proizvoda i nove profesionalne prakse, uključujući nove načine pružanja usluga i korištenje novih tehnika ili tehnika u razvoju za svaki od novih ili postojećih proizvoda.
2. Procjena rizika prije lansiranja ili upotrebe proizvoda, prakse, tehnike i implementacija odgovarajućih mjera za upravljanje i ublažavanje takvih rizika.

14. Vođenje evidencije

Ovlašteni mjenjači treba da vode evidenciju transakcija koja sadrži:

1. Sve dokumente, podatke, otkupne blokove i knjigovodstvenu evidenciju koji se odnose na sve obavljene finansijske transakcije i finansijske poslove.
2. Sve dokumente prikupljene kroz mjere procjene rizika, dubinske analize redovnih klijenata i kontinuirano praćenje, račune, dosjee, korespondencije i kopije ličnih dokumenata, uključujući izvještaje o sumnjivim transakcijama i rezultate bilo koje sprovedene analize.
3. Evidencije i dokumenti i podaci koji se nalaze u njima moraju biti uredni kako bi omogućili analizu podataka i praćenje finansijskih operacija.

14.1. Period vođenja evidencije

Ovlašteni mjenjači trebaju čuvati evidenciju minimalno (10) deset godina, u sljedećim slučajevima, a računajući od:

- Datuma završetka transakcije.
- Datuma završetka poslovnog odnosa sa redovnim klijentom.
- Datuma nakon završetka povremene transakcije.
- Dana završetka inspekcije.
- Dana kada je istraga završena.
- Dana kada nadležni sudski organi donesu pravosnažnu presudu.
- Sve gore navedeno, po potrebi.

14.2. Omogućavanje informacija i zapisa

Ovlašteni mjenjači treba da odmah stave na raspolaganje relevantnim subjektima sve informacije o klijentima i transakcijama u vezi sa dužnom pažnjom i stalnim praćenjem i rezultatima njihove analize, kao i evidenciju, fajlove, dokumente, prepisku i obrasce.

15. Obuka i podizanje svijesti

Kako bi se procijenili rizici povezani sa krivičnim djelima pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i radi efikasnih mjera ublažavanja, mjenjači treba da obezbijede da svi njihovi zaposleni imaju jasno razumijevanje rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i da postoje odgovarajuće procedure i odluke kada je firma izložena bilo kakvom pokušaju upotrebe ili u slučaju bilo kakve sumnje na klijenta ili sumnjivu transakciju.

Osim toga, s obzirom na sve evoluirajuću prirodu krivičnih djela pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, mjenjači treba da osiguraju da njihovi zaposlenici budu stalno upoznati sa najnovijim dešavanjima u pogledu novih rizika i internih i eksternih rizika povezanih sa krivičnim djelima pranja

novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, te da se pobrinu da se evidencija o obuci vodi i stavlja na raspolaganje inspektorima Finansijske policije na zahtjev.

Da bi bio efikasan, program obuke ne bi trebalo da bude ograničen na pojašnjenje zakona i propisa o SPNiFTA, već treba da uključi interne politike i procedure koje se koriste za ublažavanje i procjenu rizika i razumijevanje odgovornosti i dužnosti mjenjača u skladu sa relevantnim zakonima na snazi.

16. Ciljane finansijske sankcije (TFS) – Obaveze mjenjača

Izraz ciljane sankcije uključuje sankcije koje se izriču određenim pojedincima, entitetima, grupama ili organizacijama.

Termin ciljane finansijske sankcije uključuje zamrzavanje imovine i zabrane, da se spriječi da se finansijska sredstva ili druga sredstva stave na raspolaganje, direktno ili indirektno, u korist pojedinaca, entiteta, grupa ili organizacija koje su predmet sankcija.

Koja je svrha ciljanih finansijskih sankcija?

Svrha ciljanih finansijskih sankcija je da se određenim pojedincima, grupama, organizacijama i entitetima uskrate sredstva za podršku terorizmu ili finansiranje širenja oružja za masovno uništenje. U tom cilju, nastoji se osigurati da nikakva sredstva, finansijska imovina ili ekonomski resursi bilo koje vrste ne budu dostupni navedenim akterima sve dok su podložni restriktivnim mjerama.

16.1. Uvod

Odluka o načinu provođenja ciljanih finansijskih sankcija Vijeća sigurnosti UN povezanih s finansiranjem terorizma i širenjem oružja za masovno uništenje donesena je od strane Vijeća ministara BiH na osnovu Zakona o primjeni određenih privremenih mjera radi efikasnog provođenja mandata Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, te drugih međunarodnih restriktivnih mjera ("Službeni glasnik BiH", broj: 25/06). Objavljena je u Službenom glasniku BiH, broj: 18/24, i njome se propisuje način provođenja rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a o finansiranju terorizma i proliferaciji oružja za masovno uništenje.

Ciljane finansijske sankcije (TFS) predstavljaju mjere kojima se zabranjuje stavljanje na raspolaganje sredstava, imovine i drugih ekonomskih resursa licima, grupama ili entitetima određenim odlukama Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija (UNSC) ili Vijeća ministara Bosne i Hercegovine. Ove mjere imaju za cilj sprječavanje finansiranja terorizma i širenja oružja za masovno uništenje.

Ovlašteni mjenjači spadaju među obveznike koji moraju provoditi TFS, u skladu sa Zakonom o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i podzakonskim aktima.

Za mjenjače, poštivanje TFS obaveza znači da ne smiju pružati usluge koje bi omogućile da imovina, sredstva ili resursi budu dostupni licima na sankcionim listama. Oni moraju razviti interne procedure za provjeru sankcija, osposobiti osoblje i dokumentovati sve provjere. Na ovaj način mjenjači štite svoj rad od zloupotrebe, ispunjavaju zakonske obaveze i doprinose očuvanju integriteta finansijskog sistema.

16.2. Izvori koje mjenjači moraju koristiti

Prilikom pružanja usluga, mjenjači su obavezni provjeriti klijente ili njihove stvarne vlasnike i sve povezane osobe u odnosu na:

1. Nacionalnu listu sankcija objavljenu na web stranici Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine,
2. Konsolidovane liste sankcija Ujedinjenih nacija (UN),
3. Odluke Vijeća ministara BiH o provedbi TFS.

Redovna provjera ovih izvora dio je obaveznih mjera koje mjenjači moraju provoditi prije obavljanja transakcija.

16.3. Obaveze mjenjača u vezi TFS

Mjenjači imaju sljedeće obaveze:

- a) Provjera klijenata – tokom mjera identifikacije i praćenja (due diligence), obavezno je provjeriti da li je klijent ili njegov stvarni vlasnik na sankcionim listama.
- b) Zabrana raspolaganja – mjenjač ne smije učestvovati u radnjama i transakcijama kojima bi se omogućilo raspolaganje imovinom ili sredstvima sankcionisanog lica.
- c) Prijavljivanje – ako se otkrije da klijent jeste na listi i pokušava izvršiti transakciju koja je zabranjena, mjenjač je obavezan odmah obavijestiti Ministarstvo sigurnosti BiH.
- d) Hitnost – mjere se provode bez odlaganja i bez prethodnog obavješćavanja klijenta, u skladu sa zahtjevom da se spriječi raspolaganje imovinom.
- e) Zabrana pomaganja zaobilaženja – mjenjači ne smiju na bilo koji način pomagati klijentima u zaobilaženju mjera, uključujući davanje savjeta kako prenijeti imovinu ili prikriti povezanost sa sankcionisanim licem.

16.4. Veza sa AML obavezama

Mjere TFS dio su šireg sistema sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma. Provjera prema sankcionim listama mora se obavljati paralelno s redovnim due diligence procedurama. Ako je klijent identifikovan kao sankcionisano lice, mjenjač je obavezan odbiti obavljanje transakcije ili uspostavljanje poslovnog odnosa, prijaviti nalaz nadležnom organu i voditi evidenciju o provedenim provjerama i preduzetim radnjama.

16.5. Praktični primjeri

- **Primjer 1: Klijent sa istim imenom kao lice na listi**

Ako se tokom provjere pojavi klijent sa istim imenom i prezimenom kao lice na UN listi, mjenjač je dužan provesti dodatne provjere (datum rođenja, adresa, matični broj). Ako se utvrdi da se radi o različitoj osobi, poslovni odnos odnosno transakcija se može nastaviti, ali mjenjač mora dokumentovati provjeru i čuvati evidenciju.

- **Primjer 2: Transakcija**

Ako je klijent na sankcionoj listi, mjenjač ne smije izvršiti transakciju. Ako je započeta, transakcija se obustavlja, a slučaj se odmah prijavljuje Ministarstvu sigurnosti BiH.

- **Primjer 3: Posredno raspolaganje**

Ako osoba koja nije na listi postupa u ime ili pod kontrolom sankcionisanog lica (npr. član porodice pokušava izvršiti transakciju), mjenjač mora odbiti transakciju i prijaviti slučaj.

- **Primjer 4: Pokušaj transakcije**

Ako sankcionisano lice pokuša izvršiti transakciju i ona je spriječena, mjenjač je obavezan prijaviti i pokušaj Ministarstvu sigurnosti BiH.

16.6. Izvještavanje

Prijave se podnose Ministarstvu sigurnosti BiH:

- u pisanom obliku na adresu: Trg Bosne i Hercegovine 1, 71000 Sarajevo,

- elektronski na adresu: restriktivne.mjere@msb.gov.ba,
- usmeno (telefonom), uz obaveznu pisanu potvrdu u roku od 24 sata.

Prijava treba sadržavati:

- podatke o klijentu,
- detaljan opis pokušane ili spriječene transakcije,
- vrijednost i vrstu imovine,
- dokumentaciju kojom se potvrđuju navodi.

Za mjenjače, poštivanje TFS obaveza znači da ne smiju pružati usluge koje bi omogućile da imovina, sredstva ili resursi budu dostupni licima na sankcionim listama. Oni moraju razviti interne procedure za provjeru sankcija, osposobiti osoblje i dokumentovati sve provjere. Na ovaj način mjenjači štite svoj rad od zloupotrebe, ispunjavaju zakonske obaveze i doprinose očuvanju integriteta finansijskog sistema.

17. Gdje dobiti pomoć ili dodatne informacije

Borba protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti je veoma težak, složen i proces koji se stalno mijenja. Obveznici moraju osigurati da njihovi službenici za usklađenost (ovlaštena lica) i osoblje uvijek budu upoznati sa razvojem u ovoj oblasti. U tu svrhu, u nastavku se predlažu neki izvori dodatnih informacija:

- FOO-Finansijsko obavještajno odjeljenje SIPA-e.
- Finansijska policija, kao nadležni nadzorni organ.
- Ministarstvo sigurnosti BiH.
- Radna grupa za finansijsku akciju (FATF).
- Komitet eksperata za evaluaciju mjera za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (MONEYVAL).
- Ured Ujedinjenih naroda za drogu i kriminal (UNODC).

Također može se posjetiti web stranica Ministarstva sigurnosti BiH na <https://www.msb.gov.ba>, koja sadrži sve zakone i podzakonske akte o SPNiFTA, vodiče i važne linkove koji pomažu obveznicima da pristupe informacijama što je brže moguće.

Finansijska policija će, u roku od 8 dana od dana donošenja ovih smjernica, pismeno obavijestiti ovlaštene mjenjače o donošenju ovih Smjernica.

Smjernice će se objaviti na službenoj internet stranici Finansijske policije: <https://www.finpolic.gov.ba>.

Smjernice stupaju na snagu danom donošenja.

Prilog:

- Indikatori sumnjivih transakcija kod obveznika koji se bave mjenjačkim poslovima,
- Upitnik o aktivnostima mjenjača na području SPNiFTA i provedbi restriktivnih mjera,

Broj: 01-02-03-12-1-53 /26
Sarajevo, 15.01.2026. godine

GLAVNI INSPEKTOR

Amel Topalović, dipl. krim.

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
MINISTRY OF FINANCE OF THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
FINANCE POLICE
SARAJEVO

Na osnovu ovlaštenja iz člana 60. stav 4. i 66. stav 1. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 35/05), člana 5. Zakona o Finansijskoj-Financijskoj policiji Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 2/95), člana 12. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Finansijske-Financijske policije Federacije BiH, broj: 03-02-6134/12 od 26.03.2013. godine i Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Finansijske-Financijske policije Federacije BiH, broj: 03-02-4-3639-5/20 od 01.10.2021. godine, člana 57. stav 1. Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ("Službeni glasnik BiH", broj: 13/24) i Odluke o upravljanju rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 79/24), glavni inspektor Finansijske-Financijske policije Federacije BiH donosi

INDIKATORE SUMNJIVIH TRANSAKCIJA KOD OBVEZNIKA KOJI SE BAVE MJENJAČKIM POSLOVIMA

Obveznici koji se bave mjenjačkim poslovima bi trebalo da imaju u vidu rizike koji su inherentni uslugama mjenjača koji ih mogu izložiti značajnim rizicima od PN/FTA. Obveznici treba da budu svjesni da ovi rizici proističu iz jednostavnosti transakcija, njihove brzine i njihovog karaktera u najvećem broju slučajeva zasnovanog na gotovini. Također, isti treba da imaju u vidu činjenicu da njihovo razumijevanje rizika od PN/FTA povezanog sa klijentom može biti ograničeno zbog činjenice da obično obavljaju povremene transakcije umjesto da uspostavljaju poslovni odnos. S obzirom na navedeno, indikatore rizika povezanih sa mjenjačkim poslovima podijelit ćemo na faktore rizika koji se odnose na uslugu i transakciju, faktore rizika koji se odnose na klijenta i geografske faktore rizika.

Faktori rizika usluga i transakcija

Obveznici treba da uzmu u obzir sljedeće faktore koji potencijalno doprinose povećanom riziku:

- Više povezanih gotovinskih transakcija u iznosima manjim od iznosa predviđenog za prijavljivanje po osnovu Zakona, a koje ukupno prelaze navedni iznos;
- Transakcija je neobično velika u apsolutnom iznosu ili u poređenju sa ekonomskim profilom klijenta;
- Transakcija nema očiglednu ekonomsku ili finansijsku svrhu;

Obveznici treba da uzmu u obzir sljedeće faktore koji potencijalno doprinose smanjenom riziku:

- Iznos koji je predmet zamjene u drugu valutu je nizak, pri čemu obveznici treba da imaju u vidu da mali iznosi neće biti dovoljni kao jedini uslov da se snizi rizik od FTA.

Faktori rizika klijenata

Obveznici treba da uzmu u obzir sljedeće faktore koji potencijalno doprinose povećanom riziku:

a) Ponašanje klijenata:

- Transakcije klijenta su malo ispod primjenljivog praga za obaveznu prijavu i CDD, posebno kada su česte ili u kratkom vremenskom periodu;
- Klijent ne može ili neće dati informacije o porijeklu sredstava;
- Klijent vrši usitnjavanje ili ukрупnjivanje novčanica na način da novčanice u većim apoenima mijenja za novčanice malih apoena ili novčanice malih apoena mijenja za novčanice većih apoena u istoj valuti, a naročito ako takve transakcije nisu karakteristične za klijenta;
- Klijent vrši zamjenu oštećenih ili pohabanih novčanica u značajnom iznosu;
- Klijent zahtijeva zamjenu velikih iznosa strane valute koja nije konvertibilna ili se ne koristi često;
- Klijent vrši učestale transakcije zamjene novca na iste i zaokružene iznose ili na iznose koji su nešto niži od iznosa za prijavljivanje po Zakonu;
- Klijent vrši zamjenu veće količine novca te potom zahtijeva od mjenjača usitnjavanje transakcije na iznose koji ne podliježu prijavljivanju po Zakonu;
- Klijent vrši zamjenu veće količine novca iz jedne u drugu stranu valutu (konverzija većih iznosa);
- Klijent vrši zamjenu veće količine novca i pri tome nije zainteresiran za kurs koji mjenjač primjenjuje za transakciju niti za visinu provizije koju mjenjač primjenjuje;
- Klijent vrši transakcije zamjene novca na veće iznose kontinuirano ili u istim vremenskim intervalima (isti dan u sedmici, mjesecu i sl.);
- Mjenjačnica ima saznanja da je klijent u toku istog dana i na drugim mjenjačkim mjestima vršio transakcije zamjene novca na veće iznose;
- Klijent nudi mjenjaču poklon, novac ili uslugu za pružanje usluge mjenjačkog posla;
- Klijent obavlja transakciju u pratnji osobe, koja očigledno nadzire ponašanje klijenta ili insistira da se transakcija brzo obavi;
- Klijent protestuje da na zahtjev mjenjača pruži dokument za ličnu identifikaciju;
- Klijent se interesuje na koji način može izvršiti zamjenu veće količine novca bez podnošenja na uvid ličnog dokumenta u svrhu identifikacije klijenta;
- Klijent iskazuje neuobičajen zahtjev za zaštitom privatnosti, posebno u vezi sa podacima koji se odnose na njegov identitet, djelatnost, imovinu ili poslovanje i želi da uvjeri mjenjača da nije potrebno da popuni ili priloži neki od potrebnih dokumenata ili mjenjač ima sumnju u tačnost ili vjerodostojnost dostavljene dokumentacije;
- Klijent odustaje od transakcije radi izbjegavanja utvrđivanja identiteta, nakon što je u skladu sa odredbama zakona upoznat sa obavezom identifikacije;
- Klijent se raspituje o pragu identifikacije i/ili odbija da odgovori na slučajna ili rutinska pitanja;
- Ponašanje klijenta nema očiglednog ekonomskog smisla;

b) Poslovna aktivnost klijenta:

Poslovanje klijenata je povezano sa većim rizikom od PNIFTA, na primer, trgovina nekretninama, trgovina vozilima, kazina, kupovina/prodaja plemenitih metala i dragog kamenja, dileri otpada itd.

Geografski faktori rizika

Obveznici treba da uzmu u obzir sljedeće faktore koji potencijalno doprinose povećanom riziku:

- Klijent kupuje valutu sa neuobičajene lokacije u poređenju sa svojom lokacijom bez ikakvog logičnog objašnjenja;
- Valuta koju klijent prodaje nije u skladu sa njegovom zemljom državljanstva ili prebivališta;
- Klijent kupuje ili prodaje veliku količinu valute iz jurisdikcije koja je povezana sa značajnim nivoima predikatnih krivičnih djela za pranje novca ili terorističkih aktivnosti;
- Klijent kupuje ili prodaje veliku količinu valute iz jurisdikcije koja je poznata po niskom stepenu provođenja mjera za SPNiFTA ili jurisdikcije koja je poznata kao poreska oaza.

Broj: 01-02-03-02-1-53-1/26
Sarajevo, 15.01.2026. godine

Glavni inspektor

Amel Topalović, dipl. krim.

UPITNIK

o aktivnostima mjenjača na području SPNiFTA i provedbi restriktivnih mjera u periodu od _____ do _____ godine

I Podaci o mjenjaču				
1.	Naziv mjenjača			
2.	Sjedište mjenjača			
3.	Ukupan iznos kapitala na zadnji dan izvještajnog perioda (u 000 KM)			
4.	Ukupan iznos sredstava po osnovu zaključenog ugovora o obavljanju mjenjačkih poslova (u 000 KM)			
5.	Prosječan iznos dnevnih transakcija u izvještajnom periodu (u 000 KM)			
6.	Ukupan broj poslovnih jedinica			
7.	Ukupan broj zaposlenih na zadnji dan izvještajnog perioda			
8.	Promjene broja osoblja u izvještajnom periodu	Broj dolazaka	Broj odlazaka	
8.1.	▪ Uprava mjenjača			
8.2.	▪ Šalterski službenici (front office)			
8.3.	▪ Ovlašteno lice i/ili njegov zamjenik			
8.4.	▪ Interna revizija			
II Podaci o klijentima mjenjača na zadnji dan izvještajnog perioda		Fizička lica	Pravna lica ¹	Ukupno
1.	Ukupan broj klijenata			
1.1.	▪ Broj klijenata, rezidenata ²			
1.2.	▪ Broj klijenata, nerezidenata			
1.3.	▪ Broj nerezidentnih klijenata iz visoko rizičnih država ³			
2.	Ukupan broj politički eksponiranih lica (PEP) ⁴			
2.1.	▪ Broj domaćih PEP-ova			
2.2.	▪ Broj stranih PEP-ova			
2.2.1.	▪ Broj stranih PEP-ova iz visoko rizičnih država			
3.	Broj prekinutih poslovnih odnosa/odbijenih transakcija zbog nemogućnosti provođenja propisanih mjera identifikacije i praćenja, u izvještajnom periodu.			
4.	Odbijanje uspostave poslovnog odnosa/odbijenih transakcija sa klijentima, zbog nemogućnosti provođenja mjera identifikacije i praćenja, u izvještajnom periodu.			

¹ Podrazumijevaju se fizička lica vlasnici pravnih lica ili obrta i srodnih djelatnosti.

² Status klijenta rezident/nerezident odrediti u skladu sa propisima kojim se uređuje devizno poslovanje.

³ Visoko rizična država je država za koju je relevantna međunarodna i domaća institucija prepoznala da ima strateških nedostataka u svom režimu SPNiFTA.

⁴ Uzeti u obzir sva fizička lica koja imaju status PEP, bez obzira da li se pojavljuju kao klijenti mjenjača, ili samo kao zakonski zastupnik, punomoćnik ili stvarni vlasnik.

III Rizičnost klijenata na zadnji dan izvještajnog perioda		Nizak rizik	Srednji rizik	Visok rizik	Ukupno
1.	Ukupan broj aktivnih klijenata po rizičnim skupinama				
1.1.	▪ Fizička lica				
1.2.	▪ Pravna lica ⁵				
1.3.	▪ Nerezidenti koji dolaze iz zemalja koje se nalaze na listi država koje zadovoljavaju standarde SPNiFTA				
1.4.	▪ Nerezidenti koji dolaze iz zemalja koje se nalaze na listi država koje ne zadovoljavaju standarde SPNiFTA				
1.5.	▪ Rezidenti BiH				
1.6.	▪ Novac potiče iz zemalja koje se nalaze na listi država koje zadovoljavaju standarde SPNiFTA				
1.7.	▪ Novac potiče iz zemalja koje se nalaze na listi država koje ne zadovoljavaju standarde SPNiFTA				
1.8.	▪ Rezidenti BiH vlasnici pravnih lica ili obrta i srodnih djelatnosti				
IV Struktura klijenata visokog nivoa rizika		Procenat			
Prema faktoru rizika					
1.	Geografski položaj				
2.	Prethodna iskustva s klijentom				
3.	Poslovni profil klijenta				
4.	Poslovni odnos, proizvodi koje koristi klijent i transakcije koje obavlja				
5.	Ostalo (navesti/opisati faktore u fusnoti)				
Prema kriterijima klasifikacije					
1.	Politički eksponirana osoba (PEP)				
2.	Lice povezano sa PEP-om				
3.	Lice povezano sa inostranom finansijskom institucijom				
4.	Klijent i/ili transakcije klijenta prijavljene FOO-u				
5.	FOO naložio praćenje transakcija i/ili aktivnosti klijenta				
6.	Klijent za koje je FOO u posljednje 3 godine tražio podatke				
7.	Negativna saznanja o klijentu				
8.	Negativno prethodno iskustvo s klijentom				
9.	Visoko rizična djelatnost klijenta				
10.	Nestandardna poslovna aktivnost/ponašanje klijenta				

⁵ U ukupan broj klijenata pravnih lica uključiti fizička lica vlasnike pravnih lica ili obrta i srodnih djelatnosti.

11.	Nerezidenti vlasnici pravnog lica ili obrta i srodne djelatnosti	
12.	Nerezidenti	
13.	Ostalo (u fusnoti opisati kriterije koji se navode pod ostalo)	
V Podaci o ovlaštenom licu za provođenje mjera za SPNiFTA i njegovim zamjenicima i aktivnostima na SPNiFTA		
1.	Ime i prezime ovlaštenog lica	
2.	Broj telefona	
3.	E-mail adresa	
4.	Pozicija u organizacionoj strukturi	
5.	Da li ovlašteno lice obavlja zadatke isključivo u oblasti SPNiFTA	
6.	Broj zamjenika ⁶ ovlaštenog lica	
7.	Da li zamjenici ovlaštenog lica obavljaju zadatke isključivo u oblasti SPNiFTA	
8.	Ime i prezime člana uprave odgovornog za segment SPNiFTA	
9.	Datum posljednjeg ažuriranja programa, politika i procedura	
10.	Datum posljednjeg ažuriranja programa procjene rizika	
11.	Broj planiranih kontrola u segmentu SPNiFTA u izvještajnom periodu od strane ovlaštenog lica	
11.1.	Broj izvršenih kontrola u segmentu SPNiFTA u izvještajnom periodu od strane ovlaštenog lica	
12.	Frekvencija izvještavanja ovlaštenog lica prema upravi i nadzornom/upravnom odboru mjenjača ⁷	
VI Obuka kadrova u izvještajnom periodu		
		Broj obuka
		Broj zaposlenika koji su prisustvovali obuci
1.	Obuka ovlaštenog lica i njegovih zamjenika	
2.	Obuka interne revizije	
3.	Interna obuka zaposlenika	
4.	Obuka zaposlenika sa kojima je zaključen ugovor o radu u izvještajnom periodu (novoupošleni)	
5.	Eksterna obuka zaposlenika	
VII Interna revizija u izvještajnom periodu		
1.	Ukupan broj planiranih revizija	

6 Uključiti sve zaposlenike mjenjača kojima je ovlašteno lice neposredni rukovodilac.

7 U prilogu Upitnika dostaviti izvještaje ovlaštenog lica koji su dostavljeni organima mjenjača.

2.	Ukupan broj izvršenih revizija segmenta SPNIFTA ⁸		
3.	Broj izdatih preporuka		
4.	Broj revizija izdatih preporuka		
5.	Status izvršenja preporuka		
VIII Informatička podrška			
1.	Naziv IT podrške koju mjenjač koristi za otkrivanje neuobičajenih transakcija i aktivnosti klijenata		
2.	Ukupan broj neuobičajenih transakcija koje je mjenjač otkrio putem IT podrške		
2.1.	Broj prijavljenih sumnjivih transakcija FOO ⁹ koje je mjenjač otkrio putem IT podrške		
IX Neuobičajene transakcije i izvještavanje FOO-a, u izvještajnom periodu		Broj	Vrijednost¹⁰
1.	Gotovinske transakcije iznad 30.000,00 KM prijavljene FOO-u		
2.	Povezane gotovinske transakcije iznad 30.000,00 KM prijavljene FOO-u		
3.	Sumnjive transakcije prijavljene FOO-u		
3.1.	Indikatori na osnovu kojih je utvrđeno da se radi o sumnjivim transakcijama		
4.	Broj klijenata koji su zbog sumnjivih aktivnosti prijavljeni FOO-u		
4.1.	Indikatori na osnovu kojih je utvrđeno da se radi o sumnjivim aktivnostima klijenata		
5.	Broj primljenih povratnih informacija od strane FOO-a u vezi sa prijavljivanim sumnjivim transakcijama		
6.	Broj potvrđenih sumnji od strane FOO-a u vezi sa prijavljenim sumnjivim transakcijama		
7.	Ukupan broj zahtjeva FOO-a za kontinuirano praćenje aktivnosti klijenta		
8.	Broj sačinjenih službenih zabilješki o neuobičajenim transakcijama		
X Podaci o sprovođenju restriktivnih mjera			
1.	Da li mjenjač ima uspostavljen sistem automatskog upoređivanja podataka klijenata sa podacima lica na sankcijskim listama UN-a odnosno Vijeća Evrope (sankcijske liste) prilikom poslovnog odnosa/povremene transakcije sa:		
1.1.	Rezidentima		

8 U prilogu Upitnika dostaviti izvještaje interne revizije.

9 Finansijsko obavještajni odjel Državne Agencije za istrage i zaštitu.

10 Ukupna vrijednost predmetnih transakcija u KM.

1.2.	Nerezidentima	
2.	Učestalost provjere klijenata sa podacima na sankcijskim listama.	
3.	Ukupan broj otkrivenih slučajeva parcijalnih poklapanja podataka o klijentu sa podacima lica na sankcijskim listama, koje su bile predmet dodatne provjere	
4.	Ukupan broj klijenata mjenjača koji se nalaze na sankcijskim listama.	